

बौद्धरूपा स्यात् सातङ्गी कल्किरूपिणी । स्वयं भगवती
 काली कृष्णस्तु भगवान् स्वयम् । स्वयं च भगवान् कृष्णः काली-
 रूपोऽभवद् ब्रजे । भागवते १ स्क० लु प्राधान्यतः अन्येऽप्यव-
 तारा उक्ताः यथा “लीलावतारात्तरतो देवतिर्यङ्मरादिषु”
 इत्युपक्रम्य । “जम्बहे पौरुषं रूपं भगवान् सहदादिभिः ।
 संभृतं षोडशकलमादौ लोकसिद्धयया । यस्याम्भसि
 शयानस्य योगनिद्रां वितन्वतः । नाभिस्तदास्वजादासी
 दुव्रज्जा विप्रसृजं पतिः । यस्यावयवसंस्थानैः कल्पितोलोक
 विस्तरः । तद्वै भगवतोरूपं विशुद्धं सत्वमूर्जितम् । पश्य-
 न्यदोरूपमदभ्यवक्षुषा सहस्रपादोरुभुजाननाद्भुतम् । सहस्र
 भुजैश्चपाजिनासिकं सहस्रमौल्यम्बरकुण्डलोल्लसत् । एत-
 ज्ञानावताराणां निधानं बीजमव्ययम् । यस्यांशं येन
 सृज्यन्ते देवतिर्यङ्गरादयः । स एव प्रथमं देवः कौमारं
 सर्गमाश्रितः । चचार दुश्चरं ब्रह्मा ब्रह्मचर्यं सखण्डितम् १ ।
 द्वितीयस्तु भवायास्य रसातलगतां महीम् । उद्धरिष्यन्नुपादत्त
 यज्ञेशः शौकरं वपुः २ । तृतीयस्तु विसर्गं वै देवर्षित्वसुमेत्य सः ।
 तन्वं सात्वतमाचष्ट नैषकर्मिणः कर्मणां यतः ३ । तस्यै धर्म-
 कलासर्गं नरनारायणावृषी । भूतात्मोपशमोपेतमकरोद्दुश्च-
 रन्तपः ४ । पञ्चमः कपिलो नाम सिद्धेशः कालविभूतम् ।
 प्रोवाचासुरयेः सांख्यं तन्वयामविनिर्णयम् ५ । षष्ठमत्रेव पत्न्य-
 त्वं वृतः प्राप्नोऽनुसूयया । आन्वीक्षिकीमलकाय प्रह्लादा-
 दिभ्य उचिवान् ६ । ततः सप्तम आकूल्या रुचेर्वज्रोऽभ्यजायत
 सतामाद्यैः सुरगणैरपात् स्वायम्भुवान्तरम् । अष्टमे मेरु-
 देव्यान्तु नाभेर्जात उरुक्रमः । दर्शयन् तत्तं धीराणां सर्वार्थ-
 अमनसस्ततमूढम् । कृपिभिर्याचितोभेजे नवमं पार्थिवं
 वपुः । दुग्धे भामोषधीर्विप्रास्तेन यः स उग्रसमः ८ । रूपं स
 जम्बहे सातस्थं चाक्षुषान्तरसंज्ञवे । नाव्यारोप्य महीभया
 सपादैर्वसतं सतुम् १० । सुरासुराणाञ्चदधिं मथूतां मन्दरा-
 चलम् । दध्ने ककठरूपाञ्च पृष्ठ एकादशे विभुः ११ । धान्-
 न्तरं द्वादशमं त्रयोदशमेव च १२ । अपाययत् सुरा-
 नन्यान्मोहिन्याऽमोहयत् स्त्रिया १३ । चतुर्दशं नार-
 सिंहं बिभ्रद्द्वैत्येन्द्रमूर्जितम् । ददार करजैरुवावेरकां कट-
 कयथा १४ । पञ्चदशं वासनकं कृत्वागादध्वरं बलेः ।
 पदत्रयं याचमानः प्रत्यादितुस्तुष्टिपिष्टम् १५ । अवतारे
 षोडशमे पश्यन् धर्मं ह्येन्द्रोऽहो १६ । ततः सप्तदशे जातः सत्यवत्यां
 पराशरः । चक्रे वेदस्तरोः शाखा दद्या पुंसोऽस्त्यमेषः ।
 १७ । नरदेवत्वमापन्नः सुरकार्यविकीर्षया । ससृजनिपट्टादीनि

चक्रे वीर्यांशयतः परम् १८ । एकोनविंशे विंशतिमे वृष्णिषु
 प्राप्य जन्मनी । रामकृष्णाविति भुवो भगवान्हरद्वारम्
 १९ । २० । ततः कलौ संप्रवृत्ते संमोहाय सुरद्विषाम् । बुद्धो-
 नान्नाजिनसुतः कीकटेषु भविष्यति । २१ । अथासौ युगसन्ध्या-
 यां दस्युप्रायेषु राजसु । जनिता विष्णुयशसो नाम्ना कल्कि-
 र्जगत्पतिः २२ । अवताराहस्येयया हरेः सर्वविधेर्द्विजाः ।
 यथा विदासिनः कुल्याः सरसः स्युः सहस्रशः । ऋषयो
 मनवोदेवा महद्युवा महौजसः । कलाः सर्वे हरेरेव स
 प्रजापतयः सृताः । एते चांशकलाः पुंसः कृष्णस्तु भगवान्
 स्वयम् । इन्द्रादिव्याकुलं लोकं गूढयन्ति युगे युगे ।
 “कस्मिन् काले स भगवान् किं वरुणः कीदृशो नृभिः । नाम्ना-
 केन विधानेन पूज्यते तदिहोच्यताम्” । इति प्रश्ने ।
 “कृतं त्वेता द्वापरञ्च कलिरित्येषु केशवः । नाना-
 वर्णाभिषाकारो नानैव विधिनेज्यते । कृते शुक्लचतुर्बाह्व-
 र्जटिलोवलकलाम्बरः । कृष्णाजिनोपवीताद्यान् विभ्र-
 ह्ण्डं कमण्डलुम् । महर्ष्यास्तु तदा शान्ता निर्व्वैराः सुहृदः
 सभाः । यजन्ति तपसा देवं शमेन च दमेन च । हंसः
 सुपुष्पो वैकुण्ठो धर्म्मो योगेश्वरोऽमलः । ईश्वरः पुरुषोऽ-
 व्यक्तः परमात्मेति गीयते । त्वेतायां रक्तवर्णोऽसौ चतुर्बाह्व-
 स्तु मेखलः । हिरण्यकेशस्त्वव्यक्तः सुकृत्सुवाद्युपलक्षणः ।
 तं तदा महुजा देवं सर्वं देवमयं हरिम् । यजन्ति विद्याया
 त्वया धर्म्मिष्ठा ब्रह्मवादिनः । विष्णुर्धृष्टः पृथ्वागर्भः
 सर्वदेव उरुक्रमः । वृषाकपिर्जयन्तश्च गाय इतीर्यते ।
 द्वापरे भगवान् श्यामः पीतवासा निजायुधः । श्रीवत्सादि-
 भिरक्षोभ्यलक्ष्मणैरुपलजितः । तं तदा पुरुषं सत्यं महा-
 राजोपलक्षणम् । यजन्ति वेदतन्त्राभ्यां परं जिज्ञासवो
 नृप । नमस्ते वासुदेवाय नमः सङ्घर्षेणाय च । प्रद्युम्नाया-
 निरुद्धाय त्वम् भगवते नमः । नार यथाय वृषये पुरुषाय
 महात्मने । विश्वेश्वराय विश्वाय सर्वभूतात्मने नमः । इति
 द्वापर उर्व्वीशः स्तुवन्ति जगदीश्वरम् । नाना तन्त्रविधानेन
 कलावपि यथा प्रहस्य । कृष्णवर्णं त्विषाऽकृष्णं साङ्गो-
 पाङ्गास्त्रपार्श्वदम् । यज्ञैः संकीर्त्तनप्रायेर्वैजन्ति हि सुमेध-
 सः । ध्येयं सदापरिभवज्ञमभीष्टदोहं तीर्थास्तदंशिवविरि-
 च्छित्तं शरण्यम् । भूत्वार्त्तिहं प्रणतपालभवाब्धिपोतं वन्दे
 महापुरुषम् । ते चरन्सारविन्दम् भा० ११ स्कान्द० ।
 अन्यत्र अवतारभेदस्तत्रैवोक्तः “हंसस्वरूपवदद्व्युत-
 आत्मयोगं दत्तः कुमार ऋषभो भगवान् पिता नः ।
 विष्णुः शिवाय जगतां कलयावतीर्षस्तेनाकृतामधुभिदा